

(א) ולעיל ע"פ: (ב) ונעיל להוליה: (ג) ונעיל (ד) ונעיל (ה) גי' ש"ל המוכח (ו) ע"פ: (ז)

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה' ש"ך וכו' וטרה וישר אותה: (ב) ד"ה אונגה וכו' תחת משאה אבל בבקעה: (ג) ת"ב ד"ה ה' ה' וכו' אלף אומדין א"ס היה י"ל: (ד) ד"ה ר' י"ס וכו' מחמת מלאכה פטור מ"מ כיון: (ה) ב"א ד"ה ד"ה כל שני:

גליון הש"ס

ת"ב ד"ה אפילו וכו' שלא חש להאריך. עין במשנת ה"ר' שהיו מ"ח ס"ח:

הגהות הגר"א

[א] גמ' פשיטא כו'. גי' גריסת המנצ"ס אישית להו זנין שה' משה במתן וקא עיל כו':

מוסף רש"י

אירא דהר. זינא (ע"פ) (ג)

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא עה.

מפני רעפה. דלגן סהדי דבלאו אונסא דזווי נמי הוה מזבין לה והאי דעיל ונפיק אזווי ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: צעא לזבוי צמחה. היה צריך למאה זוי ורצה למכור שדה קטנה במאה זוי ולא מצא לה לוקחין ומכר גדולה במאתים: וקא עייל ונפיק אזווי.

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

מפני רעתה: [א] פשיטא בעי לזבוי במאה ולא אשכח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזווי לא קני אלא אי בעי לזבוי במאה ולא אשכח ואי טרח הוה משכח ולא טרח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזווי מאי כמוכר שדהו מפני רעתה דמי או לא בתיקו: שכר את החמור ואת הקדר וכו' שובר עליהן או מטען: עד כמה שובר עליהן אמר רב נחמן ב' עד ארבעים שכרן איתביה רבא לרב נחמן ב' עד ארבעים וחמשים זוז אמר ליה כי תניא הריא ישבאתה חבילה לידו: מתני' השוכר את החמור להוליכו בהר והוליכו בבקעה בפקע' והוליכו בהר אפילו זו עשר מילין וזו עשר מילין ומתה חייב השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם החליקה פטור ואם הוחמה חייב להוליכה בבקעה והוליכה בהר אם החליקה חייב ואם הוחמה פטור אם מחמת המעלה חייב השוכר את החמור והבריקה או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך מתה או נשברה חייב להעמיד [ל] חמור: גמ' מ"ש רישא דלא מפליג ומאי שנא סיפא דקא מפליג אמרי דבי ר' נאי רישא שמתה מחמת אויר דאמרינן אוריא דהר קטלה ואמרינן אוריא דבקעה קטלה ר' יוסי בר חנינא אמר בגון שמתה מחמת אובצנא רבה אמר בגון שהכיש נחש רבי חי"א בר אבא אמר ר' יוחנן הא מני ר"מ היא דאמר כל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא

שעשית אנגריא. שנטלה לעבודת המלך: אומר לו. משכיר לזוכר: הרי שלך לפניך. טלנה כמו שהיא סמויה ותלך שאף מולך גרס כמו מזלי וטרה (ב) ואשר אותה בדרכים. וגבי אנגריא נמי המתן עד שתשוב שאף מולך גרס ונפסק שנינו: משה או נשברה. שמפסק כל שכרו: חייב המשכיר למכור העור והנצילה לכלבים ולהסוף מעות ולהעמיד לו חמור או יסכור לו אחר בדמי נצילה שהרי חמור זה שיעזר לו או יחזור לו שכרו: גמ' דקא מפליג. בין החולקה להוחמה: שמה מחמת אויר. לא החולקה ולא הוחמה ומתה מעמלה האויל ושניה בה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת אויר לא היתה לימודה ליגדל באויר הר וקשה לה או לא היתה לימודה באויר בקעה וקשה לה: אונגה. עייפות ויגיעה ממשאה. הולכה בהר יכול לומר לו עייפות המעלה שעלתה לראש ההר והעיל לה מחמלה על כן עייפה לה לאחר זמן כשהלכה בדרך החלקה ויגעה תחת משאה ומתה. ואם שינה להולכה בבקעה אע"פ שלא ראינו אותה מועת ולא היום חס מאד לומר הוחמה י"ל אם הלכה בהר היה האויר שולט שם וזמן בה כח ולא תיגע תחת משאה (ב) בבקעה לא שלט שם אויר והיא היתה חסירה כח ויגיעה לה:

אפשר שאם היה מוליכה שם לא היתה מתייגעת מחמת אויר והרוח ששולט שם או לא היה לו להוליכה בבקעה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו בהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דאמר בגון שהכיש נחש קשה לריב"ם אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"מ למינקט בקעה ובקעה א"ס ידוע שנמלא נחשים היום בבקעה שנינה להוליכה שם דלא שייך האי קלול להשתנות מהר לבקעה טפי מבקעה לבקעה ואר"י דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (קמ"ד ד' ג' וס' מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום שהשתא הוה תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והחלקה אכל א"ס שניה מבקעה לבקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' ו' וס' דפריך ארבה דאמר והוה שחמרה הניחא למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר הוה מני למיפך דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרבייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרצא דאמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דאמר הצלל דאגמא קטלה א"ש משתיתין צללו הני שניי וחייב אפילו מתה כדרכה דאמר ההוא אוירא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שהיא אותו אויר רע כלל יותר מאויר אחר דלאו דוקא נקט הצלל דאגמא (ב) היה כל שניי אויר דמוכח בשמעתין דהתם והא דנקט בסיפא החולקה בהר והוחמה בבקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוה תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחיימוס הוה צהר טעמא לפטור בבקעה לא מיפטור בהכי אלא אדרבה הוה טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוה תחילתו בפשיעה לענין החולקה בהר וחיימוס בבקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחיימוס בבקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן בסיפא לא הוה ידעינן אמאי חייב לה צריש החולקה בפשיעה לחייבו אפילו מתה כדרכה וא"ת ולרצא וכל האמוראים דהכא דפטרי במתה כדרכה אמאי חייב תני הוחמה בהר והחולקה בבקעה

עין משפט
גר מצוה
לו א ב מ"י פ"ח מהל'
מכירה הלכה ה ועי'
במ"מ סמג עשין פב
טו"ש"ע ח"מ ס"י ק"ל סעף
יג סעף יד:
לו ג ד מ"י פ"ט מהל'
שכירות הלכה ד סמג
עשין פט טו"ש"ע ח"מ ס"י
שלג סעף ו:
לח ה מ"י שם פ"ד הלכה
א טו"ש"ע ח"מ ס"י
שלג סעף א:
לז ו מ"י שם טו"ש"ע שם
סעף ב:
מ ז מ"י שם פ"ה הלכה
א סמג שם טו"ש"ע
ח"מ ס"י ש"י סעף א:

לעיל (דף קצ"ג). תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב אמאי פטור הא תחילתו בפשיעה היה לענין החולקה וי"ל דלא מחייב אלא צאונס שיש לתלות שאם לא היה משנה אפשר שלא היה צא האונס כי הוה דלריפא דלורבני דאונס צא מחמת הפשיעה שאם היה מצינעם תחת הקרקע כדמשאל לא היו נגזרים אכל הכא כי הוחמה צהר כ"ש דלא לא שניה והיה הולך בבקעה דהוה הוחמה והכי אמר רבא בהמפקיד (לעיל דף ק"ו): גבי פשע בה וינאמה לאנס אפילו למ"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי התם וא"ת שיליה הפועלים (קמ"ג דף ג' וס' ד"ה א') גבי הניח עדרו וצא לעיר וצא ארי ודרס פטור ומוקי לה רבה דעל צעדינא דלא עיילי אינשי ופריך אצ"י תחילתו בפשיעה לענין גנבי וסופו צאונס הוא לענין ארי והתם אפילו לא פשע הוא ולא צא לעיר היה נארע האונס ומאי פריך וי"ל דשמתא א"ס היה שם היה מוליכין למרעה אחר קודם ביאת ארי כי כן דרך הרועים לרעות חצי היום בשדה זו וחצי היום בשדה אחר או שמתא א"ס היה שם הארי היה ירא לנח שם או היה מקיים ציה גם את הארי ואת הדוב הכה עבדך וצללו הכי צריך לפרש הפשע התם כן דקאמר אין אומרים אילו היה שם היה מזיל אלא (א) אומרים א"ס היה יכול להזיל חייב ואם לאו פטור ואי אפשר לפרש צע"א ורצ אלפס פירש התם דאצ"י

לטעמיה דאמר בפרק המפקיד (לעיל דף ק"ו): לא מצינעא כו' אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהצלל דאגמא קטלה משמע דלמ"ד חייב א"ש צללו האי טעמא אע"פ שהאונס היה נארע בכל ענין ויש לחות ראייתו דלמ"ד חייב נמי סמך האי טעמא דקאמר בסוף דהצלל דאגמא קטלה דא"ס לא כן תקשי ליה ממתניתין דהכא דקאמר הוחמה בהר פטור ומיהו למה שנפרש לבסוף דהכא לא חשיב תחילתה בפשיעה א"ש: ואם הוחמה מחמת המעלה חייב. וא"ת והכי ידעינן צרישא דקמני הוחמה צהר פטור דשלא מחמת המעלה הוחמה וי"ל דראינו שלא הוחמה שעלייתה צללו טורח והלכה אחר כן הרבה ולא היתה מועה וצתרי הכי הוחמה וא"כ שלא מחמת מעלה היה ופטור: בגון שמתה מחמת אויר. פי' שידוע שאותו יוס היה אויר משונה צהרים יותר מבקעה או איכפא משלג או ממנוח והוה תחילתו וסופו בפשיעה ולהכי נקט להולכה בהר והוליכה בבקעה ולא נקט להולכה בהר זה והוליכה בהר אחר משום דאין גילות להשתנות אויר אלא מהרים לבקעות אכל מהר להר ומצקעה לבקעה אין דרך אויר להשתנות: רב"י יוסי בר חנינא אמר שמתה מחמת אובצנא. שנתייגעה מחמת מלאכה וקף על גב דמתה מחמת מלאכה (ב) מ"מ כיון ששינה חייב שאם היה לו להוליכה בהר אפשר שאם היה מוליכה שם לא היה לו להוליכה בבקעה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו בהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דאמר בגון שהכיש נחש קשה לריב"ם אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"מ למינקט בקעה ובקעה א"ס ידוע שנמלא נחשים היום בבקעה שנינה להוליכה שם דלא שייך האי קלול להשתנות מהר לבקעה טפי מבקעה לבקעה ואר"י דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (קמ"ד ד' ג' וס' מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום שהשתא הוה תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והחלקה אכל א"ס שניה מבקעה לבקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' ו' וס' דפריך ארבה דאמר והוה שחמרה הניחא למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר הוה מני למיפך דרבה אדרבה דאית ליה הכא חייב אי גרס בתרבייהו רבה והשתא כל אלו אמוראים שבאין לתרץ סוצרים כרצא דאמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דאמר הצלל דאגמא קטלה א"ש משתיתין צללו הני שניי וחייב אפילו מתה כדרכה דאמר ההוא אוירא שהולכה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שהיא אותו אויר רע כלל יותר מאויר אחר דלאו דוקא נקט הצלל דאגמא (ב) היה כל שניי אויר דמוכח בשמעתין דהתם והא דנקט בסיפא החולקה בהר והוחמה בבקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוה תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחיימוס הוה צהר טעמא לפטור בבקעה לא מיפטור בהכי אלא אדרבה הוה טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוה תחילתו בפשיעה לענין החולקה בהר וחיימוס בבקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה דהר וחיימוס בבקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן בסיפא לא הוה ידעינן אמאי חייב לה צריש החולקה בפשיעה לחייבו אפילו מתה כדרכה וא"ת ולרצא וכל האמוראים דהכא דפטרי במתה כדרכה אמאי חייב תני הוחמה בהר והחולקה בבקעה